

ETAPE ISTORICE ÎN CREAȚIA LUI TUDOR ARGHEZI HISTORICAL PHASES IN TUDOR ARGHEZI'S CREATION

Eugen GAGEA

Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad

Abstract:

Tudor Arghezi (pen name for Ion N. Theodorescu) whose literary work has entered the universal cultural patrimony has known from historical perspective, several socio-political systems, challenging its existence. Many of his life experiences became literary subjects.

Key words: Tudor Arghezi, historical periods, literary art

Cuvinte cheie: Tudor Arghezi, perioade istorice, arta literara

Tudor Arghezi (pseudonimul lui Ion N. Theodorescu) a cărei operă literară se înscrie în patrimoniul culturii universale, urmare longevității vieții sale (1880-1967), a cunoscut, din punct de vedere istoric, mai multe sisteme social-politice, de multe ori potrivnice, care i-au marcat existența. Multe din experiențele sale de viață au devenit subiecte literare.

1. *În prima perioadă (1880-1918)* până la înfăptuirea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, Tudor Arghezi debutează în literatură, la vârsta de 16 ani, cu poezia „Tatălui meu”, publicată în ziarul „Liga ortodoxă” (1896), condus de Al. Macedonski. Căutând mediul prielnic pentru meditații asupra existenței umane, tânărul poet va fi novice la mănăstirea Cernica (1899), iar cu un an mai târziu (1900) va fi diacon la Mitropolia din București. Spirit zbuciumat, atras de miracolul cunoașterii, Tudor Arghezi va locui între anii 1905 și 1910 în Elveția, luând contactul cu mediul cultural francez, iar după întoarcerea în țară (1910) colaborează la revista „Facla” (1912), „Viața românească” și „Rampa”. Este redactor la ziarul „Seara” (1913-1914), iar din 1912 conduce săptămânalul „Cronica”.

Rămas în București în timpul ocupației germane, Tudor Arghezi devine redactor al unei gazete oficiale, ceea ce-i atrage condamnarea la închisoare (1918), împreună cu alți scriitori, printre care și Ioan Slavici. În anul 1919 este grațiat prin intervenția lui Nicolae Iorga. [1]. În această primă perioadă istorică de până la Unirea cea Mare, Tudor Arghezi alternează creația poetică cu publicistica, dovedindu-și unicitatea stilului în poezie și spiritul pamfletar de ziarist necruțător cu nedreptățile sociale, care de multe ori i-au atras ostilitățile oficialilor și pedepsirea cu închisoarea.

2. *În perioada interbelică (1919-1940)*, Tudor Arghezi avea să publice, la vârsta de 47 de ani (1927), primul volum de versuri, *Cuvinte potrivite*, care îl impune în literatura română ca făuritor al unei noi arte literare. Poezia *Testament* reflectă întregul crez poetic și forța creatoare nestăvilă, ce caută noi modalități de exprimare: „Ca să schimbăm, acum, întâia oară, / sapa-n condei și brazda-n călimară”. Având un respect profund față de istoria neamului său, față de munca istovitoare a țaranului român, Tudor Arghezi realizează un portret colectiv unic în literatura română, când spune: „Bătrânii-au adunat printre plăvani, / Sudoarea muncii sutelor de ani”; „Din graiul lor cu-ndemnuri pentru vite / Eu am ivit cuvinte potrivite / Și leagăne urmașilor stăpâni / ... Durerea noastră surdă și amară / O grămădii pe-o singură vioară / ... Biciul răbdat se-ntoarce în cuvinte / Și izbăvește-ncet pedepsitor / Odrasla vie-a crimei tuturor.”

Fiorul estetic nou arghezian „Din bube, mucegaiuri și noroi / Iscat-am frumuseți și prețuri noi” anunță destinul poetic al lui Tudor Arghezi, care va deveni cel mai important scriitor român de după Eminescu.

În anul 1928, la doar un an după *Cuvinte potrivite*, Tudor Arghezi editează ziarul „Bilete de papagal”, iar în 1929 publică *Icoane de lemn*, apoi *Poarta neagră* (1930); *Flori de mucigai* (1931), *Cartea cu jucării* (1931), *Ochii Maicii Domnului* (1934), an în care Tudor Arghezi primește Premiul Național, *Cărticică de seară* (1935), *Cimitirul Buna-Vestire* (1936), *Ce-ai cu mine vântule?* (1937), *Hore* (1939) etc.

În perioada 1936-1937, Tudor Arghezi avea să susțină cotidian emisiunea Radio-Carnet. Această perioadă interbelică este pentru Tudor Arghezi cea mai bogată în creații literare, care fac din autorul *Cuvintelor potrivite* un clasic al literaturii române.

3. *Perioada celui de-al doilea război mondial (1940-1944)* înseamnă pentru Tudor Arghezi o angajare mai accentuată a atitudinii sale de neacceptare a nedreptăților sociale și politice ale vremii. Astfel, colaborând la ziarul „Informația zilei” (1943), unde deține o rubrică permanentă „Bilete de papagal”, în urma publicării pamfletului „Baroane” (septembrie 1943), Tudor Arghezi este internat în lagărul de deținuți politici de la Târgu-Jiu.

În perioada 1940-1944, Tudor Arghezi este arestat de mai multe ori pe motive politice.

4. *După 23 august 1944, până în anul 1967* Tudor Arghezi publică volumul *Bilete de papagal* (1946), *Manual de morală practică* (1946), *Una sută una poeme* (1947) și piesa *Seringa* (1947). Pentru activitatea sa literară este laureat al Premiului Național pentru Literatură (1946). După o eclipsă dureroasă din pricina noului regim politic comunist, Tudor Arghezi reintră într-o perioadă sporită de activitate literară. Publică plachetele *Prisaca* (1954), *1907. Peisaj* (1955), *Cântare omului* (1956), *Stihuri pestrițe* (1957), *Frunze* (1961), *Poeme noi* (1963), *Cadențe* (1964), *Silabe* (1965), *Ritmuri* (1966), *Noaptea* (1967), *Litanii* (1967) și începe să apară din 1962 ediția *Scrieri*, proiectată în 61 de volume.

În anul 1955 Tudor Arghezi este ales membru al Academiei Române, iar în anul 1965 i se acordă Premiul Internațional Herder. La 14 iulie 1967, moare Tudor Arghezi și este înmormântat la Mărtișor, alături de soția sa, Paraschiva.

Opera sa literară este tradusă în mai multe limbi de pe mapamond, iar numele autorului *Cuvintelor potrivite* se înscrie în patrimoniul cultural al literaturii universale.

Critica literară elogiaza apariția unui mare nume în literatura română: „Tudor Arghezi, cel mai mare poet contemporan al nostru” (George Călinescu); „Tudor Arghezi, demiurg al scrisului românesc” (Perpessicius); „Aducând o estetică nouă, o limbă poetică nouă, limba argheziană reprezintă un început de „leat literar” (Eugen Lovinescu); „Tudor Arghezi este cel mai mare poet al nostru de la Mihai Eminescu încoace” (M. Ralea). În anul 1940 apărea și *Monografia Tudor Arghezi* de Pompiliu Constantinescu, o analiză foarte amănunțită a creației argheziene. Barutu T. Arghezi, fiul marelui scriitor, avea să spună că: „Arghezi nu e doar un scriitor, ci un prevestitor, creând un miracol în literatura română!”. [2]

Concluzii

Cele patru perioade istorice, amintite în text, în care Tudor Arghezi și-a scris opera literară, se suprapun cu unele momente ale biografiei sale sufletești. Problema esențială a liricii lui Tudor Arghezi este aceea a unei conștiințe care caută și se frământă întorcându-se mereu la adevăruri mari și simple. Nu este vorba la el de spectacolul pe care îl oferă gândirea întru cucerirea unui adevăr, ci de însuși chinul gândirii. Pentru umanismul profund al operei sale, Tudor Arghezi avea să fie numit „Poet al Omului”. [3]

Bibliografie

1. Zaciu, M., coordonator *Scriitori români*, editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978.
2. Man, V. – *Barutu T. Arghezi, un spirit european*, Vasile Goldiș University Press, Arad, 2009.
3. Vianu, T. – *Tudor Arghezi, poet al omului*, București, 1964.